

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Standardy prawa pracy stanowią część praw człowieka, ujęte między innymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Stanowią również istotny czynnik określający międzynarodowe stosunki gospodarcze. Praca stanowi także w większości przypadków główny składnik ceny produktów bądź usług, a ich dostępność dóbr zależy bezpośrednio od nakładów pracy. Prawo pracy i standardy pracy, jak również standardy ochrony środowiska, odgrywają istotną rolę w konkurencyjności zarówno państw rozwijających się jak i tych, które osiągnęły wysoki poziom rozwoju. Tym samym problematyka właściwej ochrony standardów prawa pracy sytuuje się zarówno w obszarze praw człowieka jak i ekonomii, gdzie idee ochrony godności ludzkiej przeciwstawiane są w wielu przypadkach interesom ekonomicznym. Unia Europejska, jako istotny uczestnik stosunków międzynarodowych, w wymiarze ekonomicznym, ale także normatywnym, poprzez włączanie standardów prawa pracy do zawieranych preferencyjnych porozumień handlowych i umów o wolnym handlu, odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu działań państw trzecich. Problematyka znaczenia standardów prawa pracy w polityce zagranicznej Unii Europejskiej jest jednak stosunkowo słabo zbadana, co wiąże się z brakiem kompleksowych badań efektywności i funkcji jakie pełnią międzynarodowe standardy prawa pracy. Celem projektu jest analiza funkcji jakie pełnią międzynarodowe standardy prawa pracy zawarte w umowach o wolnym handlu (FTA) i w preferencyjnych porozumieniach handlowych (PTA) Unii Europejskiej. Teza o promowaniu pozytywnych norm w podejściu UE do międzynarodowych standardów pracy nie znajduje jednak odzwierciedlenia w faktach, a z punktu widzenia badań nad systemem politycznym Unii Europejskiej, zagadnienie to stanowi reprezentatywne studium przypadku dla badań całości polityki Unii Europejskiej. Zawiera się w nim bowiem większość kluczowych zagadnień i pytań dotyczących sensu działań politycznych w UE w wymiarze normatywnym, regulacyjnym i ekonomicznym. Stąd też podstawowym założeniem jest stwierdzenie, że standardy prawa pracy ujęte w umowach FTA/PTA służą realizacji interesów podmiotów publicznych i prywatnych, kierujących się rozbieżnymi preferencjami, które funkcjonują jednak w strategicznych konstelacjach na etapie negocjowania i wykonywania umowy. Odwoływanie się przez Komisję do wartości politycznych o charakterze uniwersalnym, takich jak prawa człowieka, sprawiedliwość, ale przede wszystkim idei związanych z rynkiem i wzrostem ekonomicznym, w przypadku międzynarodowych standardów prawa pracy ma na celu realizację celów Komisji w wymiarze politycznym. Tym samym preferencje Komisji, kierujące się logiką pogłębiania integracji i poszerzania wpływów instytucjonalnych, przekładają się na włączenie do porozumień FTA/PTA tych obszarów regulacji, które kształtowane są nadal przez państwa członkowskie. Pozwala to na realizację celów politycznych, które nie są wprost ujęte w retoryce Komisji związanej z promowaniem standardów prawa pracy w preferencyjnych porozumieniach handlowych i umowach o wolnym handlu. Z punktu widzenia praktyki politycznej oznacza to istnienie zawołanej integracji, gdzie główną funkcją standardów prawa pracy zawartych w FTA/PTA jest poszerzanie kompetencji Komisji. Badania podstawowe realizowane w projekcie dotyczyć będą podstawowych procesów politycznych zachodzących na linii instytucje UE - państwa członkowskie – uczestnicy pozapaństwowi. Pozwoli to także odtworzyć hierarchię preferencji uczestników procesów politycznych zaangażowanych w wykonywanie umów FTA/PTA w zakresie dokonywanych wyborów, budowania agendy i sposobów osiągnięcia założonych celów politycznych.

W projekcie przyjęto założenie, iż wszelkie zjawiska w sferze polityki są uniwersalne z natury, a więc jest to możliwe do uzyskania ogólnych wniosków, pełniejsze zrozumienie procesu integracji jako takiej i zachodzących relacji pomiędzy normami, handlem i regulacjami przyjmowanymi przez podmioty regionalne. Propozycje dotyczące wzmocnienia podejścia UE do standardów pracy poprzez zawarte porozumienia z podmiotami zewnętrznymi, pozwoli zbudować model analityczny do badań istniejących zjawisk lub takich polityk, które mogą zaistnieć w przyszłości.